

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Yargıtay Kararları Işığında Trafik Kazasına Bağlı Maluliyet Oranı Hesaplamalarında Dikkat Edilecek Unsurlar

The Components to Be Considered in The Evaluation of Disability Rate Related to Traffic Accident in The Light of The Supreme Court's Decisions

Ahsen Kaya*, Cemil Çelik, Ekin Özgür Aktaş, Ender Şenol, Hülya Güler

Öz

Amaç: Trafik kazaları hem ceza hukuku hem de tazminat hukuku açısından sorumluluk doğurabilmektedir. Kalıcı sekellerin ve bu sekellere bağlı maluliyet oranlarının değerlendirilmesinde, Adli Tıp uzmanlarına büyük görevler düşmektedir. Bu çalışmada; trafik kazalarına bağlı maluliyet raporları hakkında Yargıtay'ın bozma kararları incelenerek, göz önünde bulundurulması gereken hususların değerlendirilmesini amaçladık.

Gereç ve Yöntem: Trafik kazası sonucu meydana gelen maluliyet oranı hesaplamalarında kullanılan yasal mevzuat ve "trafik kazası" kavramları anahtar kelime olarak kullanılarak, "Yargıtay Karar Arama İnternet" adresinden ulaşılan kararlar tarandı. Yargıtay'ın trafik kazasına bağlı maluliyet oranı raporlarında, ilk derece mahkemelerince alınan kararları bozma nedenleri araştırıldı.

Bulgular: Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 376 bozma kararına ulaşıldı. Haksız fiilin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olmayan tüzüğe/yönetmeliğe göre rapor düzenlenmesinin en sık (n=262, %69,7) bozma nedeni olduğu görüldü. Bunu sırasıyla; alınan raporlar arasında çelişkili oranlar olması, hangi tüzüğün/yönetmeliğin esas alındığının belli olmaması/ anlaşılabilmesi, yazım hatası olması, hükme esas alınacak maluliyet raporu alınmaması ve illiyet bağı ile ilgili sorunların izlediği saptandı.

Sonuç: Maluliyet raporlarının; anlaşılır, gerekçeli ve ilgili mevzuata uygun olarak düzenlenmesi esas olmalıdır. Yürürlükteki mevzuata uygun olarak düzenlenmemiş, uygun şekilde gerekçelendirilmemiş, illiyet bağı konusuna dikkat edilmemiş, çelişki bulunan ve denetim elverişli olmayan raporlar hak kayıplarına, yargılama sürecinin uzamasına neden olabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yargıtay, Bozma Kararı, Gerekeççe, Maluliyet Raporu, Trafik Kazası.

Abstract:

Objective: Traffic accidents can cause liability in terms of both criminal and compensation law. Forensic medicine specialists have a great role in the assessment of permanent sequelae and disability rates associated with these sequelae. In this study, we aimed to evaluate the issues to be taken into consideration by examining the Supreme Court's decisions of reversals about disability reports related to traffic accidents.

Materials and Methods: The decisions were searched in Supreme Court Decision Search Portal by using the concepts of legal regulations which are used in the evaluation of disability rate and "traffic accident" as keywords. The Supreme Court of Decisions of Reversals for disrupting the Decisions about the disability rate reports related to traffic accidents taken by the first-instance courts were researched.

Results: 376 decisions of Reversal of 17th Civil Chamber of the Supreme Court were reached. The issuance of reports according to the statute/regulation which was not in effect at the date of the unjust act was the most frequent (n=262, 69.7%) ground. Then, contradictory rates among the received reports, uncertainty/impenetrability about which statute/regulation is based in the report, spelling errors, not taken a disability report for the basis of the provision and the problems related to the causal link were determined respectively.

Conclusion:: Disability reports should be understandable, reasoned and in accordance with the relevant legislation. Reports that are not prepared in accordance with the legislation in force, not justified properly, have the problems about causality, conflicting and unsuitable for inspection may cause loss of rights, prolongation of the trial process.

Keywords: Supreme Court, Decision of Reversal, Ground, Disability Report, Traffic Accident.

DOI: 10.17986/blm.1369

*Ahsen Kaya: Doç. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İzmir
Eposta: pekeanahsen@yahoo.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6969-1562>

Cemil Çelik: Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İzmir
Eposta: cemilcelik89@hotmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-8103-459X>

Ekin Özgür Aktaş: Prof. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İzmir
Eposta: eoaktas@yahoo.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0934-3731>

Ender Şenol: Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İzmir
Eposta: endertrue@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5057-4526>

Hülya Güler: Dr. Öğr. Üyesi, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı, İzmir
Eposta: drhulyaguler@yahoo.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3205-4113>

Bildirimler

* Sorumlu Yazar

Çıkar Çatışması

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir mali destek kullanımı bildirmemişlerdir.

Etik Beyan

Bu çalışma internet araştırması niteliğinde olduğu için o tarihte etik kurul izni alınmamış ancak Helsinki Bildirgesi'ne kriterleri göz önünde bulundurulmuştur.

Geliş: 16.12.2019

Düzeltilme: 27.01.2020

Kabul: 22.04.2020

1. Giriş

Ülkemizde sıkça yaşanan trafik kazaları sonucu meydana gelen sakatlıklar, cezai sorumluluğun yanı sıra hukuki sorumluluklara da neden olmaktadır. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 54. maddesinde, bir kimsenin hukuka aykırı bir fiil sonucu yaralanması, sakatlanması, hastalanması yahut ruhsal bir bunalım geçirmesi sonucu doğan bedensel zararlar; tedavi giderleri, kazanç kaybı, çalışma gücünün azalmasından ya da yitirilmesinden doğan kayıplar ve ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar şeklinde sınıflandırılmıştır. Haksız fiil sonucu çalışma gücü kaybının olduğu iddiası ve buna yönelik bir talebin bulunması halinde, zararın kapsamının belirlenmesi açısından maluliyetin varlığının ve oranının belirlenmesi gerekmektedir. Ülkemizde trafik kazaları sonucu vücut fonksiyonlarını kaybedenler/kaybettiğini iddia edenler; tazminat talepleri için mahkemeler aracılığıyla ya da yargı öncesi çözüm usullerini kullanarak, Adli Tıp Anabilim Dallarından, Adli Tıp Kurumundan veya Adli Tıp Uzmanlarından alınabilen raporlara ihtiyaç duymaktadırlar (1-3). Ancak bu raporların düzenlenmesinde kimi zaman bazı sorunlar yaşanabilmektedir. Yargıtay Büyük Genel Kurulunun, 18.02.2012 tarihli ve 28208 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan kararına göre, Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin özellikle trafik kazaları (tazminat-sigorta) alanındaki kararlarda temyiz incelemesi yaptığı görülmektedir. Bu nedenle, 17. Hukuk Dairesinin kararlarını incelemenin sorunların ortaya konmasında ve çözümlemesinde yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada, trafik kazalarına bağlı maluliyet raporları ile ilgili Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin bozma kararları incelenerek, maluliyet raporu düzenlerken göz önünde bulundurulması gereken hususlarla ilgili vurgulanan noktaların belirlenmesi ve böylece bir standardizasyon sağlanmasına katkıda bulunmak amaçlandı.

2. Gereç ve Yöntem

“<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>” adresinden 01.10.2019 - 15.10.2019 tarihleri arasında taranarak ulaşılabilen, 15.10.2019 tarihine kadar olan Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin trafik kazasına bağlı maluliyet oranı raporlarıyla ilgili tüm Yargıtay Kararları araştırıldı. Taramada “Sosyal Sigortalar Sağlık İşlemleri Tüzüğü”, “Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği”, “Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği”, “Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik”, “Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Poliçesi”, “Maluliyet”, “Maluliyet Oranı”, “Trafik Kazası”, “Engel-

lilik”, “Özürlülük” ve “Trafik Poliçesi” anahtar kelimeleri kullanıldı. Kararlarda yer alan bozma nedenleri arasında, alanımızla ilgili olmayanlar (örneğin; kaza kusur oranı, aktüerya hesaplaması, manevi tazminat, zaman aşımı, tazminat indirim oranı, mahkemenin yetersiz araştırma yapması vb.) dışlandı.

3. Bulgular

Tarama sonucunda, Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 376 bozma kararına ulaşıldı. Belirtilen anahtar kelimelerle ulaşılan tüm kararlar çalışmaya dâhil edildi. Kararların yıllara göre dağılımına bakıldığında; 2010 yılında 1 (%0,2), 2013 yılında 4 (%1,1), 2014 yılında 30 (%8,0), 2015 yılında 33 (%8,8), 2016 yılında 49 (%13,0), 2017 yılında 83 (%22,1), 2018 yılında 112 (%29,8) ve 2019 yılında taramanın yapıldığı tarihe kadar 64 (%17,0) bozma kararı verildiği görüldü.

İncelenen 376 kararın 278'inde (%73,9) Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 17.06.2015 tarihli, 2013/17-2423 Esas, 2015/1661 Karar Sayılı ilamındaki “*Haksız fiil sonucu çalışma gücü kaybının olduğu iddiası ve buna yönelik bir talebin bulunması halinde, zararın kapsamının belirlenmesi açısından geçici ve sürekli iş göremezlik durumunun tespit edilmesi gerekmektedir. Söz konusu belirlenmenin ise Adli Tıp Kurumu veya Üniversite Hastanelerinin Adli Tıp Anabilim Dalı bölümleri gibi kuruluşların çalışma gücü kaybı olduğu iddia edilen kişide bulunan şikâyetler dikkate alınarak oluşturulacak uzman doktor heyetinden, haksız fiilin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olan yönetmelik hükümleri dikkate alınarak yapılması gerekmektedir...*” ifadesine vurgu yapılarak, maluliyet raporlarının Adli Tıp Kurumundan veya Üniversite Hastanelerinin Adli Tıp Anabilim Dallarından kişide bulunan şikâyetler dikkate alınarak oluşturulacak uzman doktor heyetinden alınması gerektiğinin belirtildiği görüldü.

Bozma kararlarında belirtilen gerekçelere Tablo 1’de yer verildi. Kararların 79’unda (%21,0) birden fazla bozma gerekçesi belirtilmişti. Buna göre 262 (%69,7) kararda olay tarihinde yürürlükte olmayan yönetmeliğe göre rapor düzenlenmesi, en sık bozma gerekçesi idi. Bu 262 bozma kararı içinde bulunan 98 mahkeme kararında hükme esas olarak Engelli Sağlık Kurulu Raporunun alındığı; ancak Yargıtay’ın, maluliyet raporunun olay tarihinde yürürlükte olan Sosyal Sigortalar Sağlık İşlemleri Tüzüğü’ne, Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği’ne veya Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği’ne göre düzenlenmesi gerektiğini vurguladığı görüldü. Birinci derece mahkemelerinin hükme esas aldığı 103 kararın ise maluliyet raporunun “Sosyal Sigortalar Sağlık İşlemleri Tüzüğüne” göre düzenlendiği, 4 kararın ise “Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma

Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğine” göre düzenlendiği ancak Yargıtay’ın bu kararları da hükme esas alınan raporun haksız fiilin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olmayan yönetmeliğe göre düzenlendiği için bozduğu; 57 kararda ise bozma nedeni olarak yukarıdaki şekilde ayrıntılı bir açıklama görülmedi. İncelenen kararlarda, maluliyet oranı hesaplamalarında sigorta poliçesi başlangıç tarihinin göz önünde bulundurulması gerektiği ile ilgili bir karara rastlanmadı.

İkinci en sık bozma gerekçesi ise 88 (%23,4) bozma kararında belirtilen, alınan raporlar arasında çelişkili oranlar olması idi. Bu 88 bozma kararı içerisinde bulunan 57 kararda; alt mahkemenin kişiler için Engelli Sağlık Kurulu Raporu da aldırıldığı anlaşılmış olup bu kararların 39’unda; en az iki maluliyet raporu alındığı, alınan maluliyet raporları arasından birinci derece mahkemesinin hükme esas aldığı raporun Engelli Sağlık Kurulu Raporu olduğu görüldü. Kararların 7’sinde; birinci derece

mahkemesinin “Engelli Sağlık Kurulu Raporu” ve kaza tarihine uygun olarak “Sosyal Sigortalar Sağlık İşlemleri Tüzüğüne” veya “Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğine” göre düzenlenmiş toplamda iki rapor alındığı, bu iki rapor arasından hükme esas alınan raporun kaza tarihine uygun yönetmeliğe/tüzüğe göre düzenlenmiş olan rapor olmasına rağmen, öncesinde alınan Engelli Sağlık Kurulu Raporu ile aralarında çelişkili maluliyet oranları bulunması nedeniyle alt mahkemenin kararının bozulduğu görüldü. Yargıtay’ın bozma kararlarında; hükme esas alınan raporun haksız fiilin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olan yönetmeliğe göre alınmasının gerektiği, her ne kadar hükme esas alınan rapor kaza tarihinde yürürlükte olan yönetmeliğe göre hazırlanmış olsa da diğer alınan raporlar ile karşılaştırıldığında ciddi oran farkları olması sebebiyle çelişki doğurduğunun vurgulandığı ve alınan raporlar arasında çelişkili maluliyet oranlarının açıklanmasının gerektiği belirtilmektedir.

Tablo 1. Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin maluliyet raporlarıyla ilgili bozma kararlarında yer alan gerekçeler.

	Gerekçeler	Sayı (n)*	376 karar içindeki yüzde (%)
1	Haksız fiilin gerçekleştiği tarihte yürürlükte olmayan tüzüğe/yönetmeliğe göre rapor hazırlanması	262	69,7
2	Alınan raporlar arasında çelişkili oranlar olması	88	23,4
3	Hangi tüzüğün/yönetmeliğin esas alındığı belli olmayan/anlaşılamayan, yönetmelik ile ilgili yazım hatası içeren rapor alınması	37	9,8
4	Hükme esas alınacak herhangi bir maluliyet raporu alınmaması	23	6,1
5	İllyet ile ilgili sorunlar olması (<i>raporlara esas sekeller arasında farklılık olması, verilen oranların gerekçeli açıklamalarının olmaması, verilen sekel arızalar ile olay arasındaki illiyetin kurulmaması, olay öncesi rahatsızlıkların hesaba katılması</i>)	22	5,9
6	Kalıcılıkla ilgili herhangi bir değerlendirme yapılmaması	5	1,3
7	Diğer nedenler (<i>tetkik istenmesine rağmen tetkik olmadan rapor düzenlenmesi, tıbbi evrak olmadan rapor düzenlenmesi, raporlara itirazların giderilmemesi, iyileşme süresinin belirtilmemesi, geçici iş göremezlik süresinin sürekli iş göremezlik süresinin hesaplandığı muayene tarihinden uzun olması</i>)	5	1,3
8	Özel şirkete ait eksper raporu ve davacı tarafça kişisel müracaat sonucu rapor alınması vb. nedeniyle denetime elverişli olmayan bilirkişi raporu alınması	4	1,1
9	Uzman olmayan/uygunsuz bilirkişiden rapor alınması	3	0,8
10	Yurt dışından alınan yabancı raporun esas alınması	2	0,5
11	Muayene yapılmadan tanık beyanlarına/öyküye göre rapor düzenlenmesi	2	0,5
12	Raporun kendi içinde çelişkili olması (<i>sağ/sol taraf ayrımı gibi</i>)	2	0,5

* Bazı kararlarda birden fazla neden belirtildiğinden toplam sayı, bozma kararı sayısından (n=376) ve toplam yüzde, %100’den fazladır.

4. Tartışma ve Sonuç

Ülkemizde ölümlü yaralanmalı kaza sayısı, 2002 yılında 65.748 adet, 2018 yılında ise 186.532 adet olup yıllar içinde artış göstermektedir (4). Bununla birlikte, yapılan çalışmalar, maluliyet raporlarıyla ilgili olarak da trafik kazalarının en sık rapor düzenleme nedeni olduğunu ve maluliyet raporları sayısının yıllar içerisinde arttığını göstermektedir (5, 6). Kaya ve ark.'nın yaptığı bir çalışmada, maluliyet raporu düzenlenmesi için 2011 yılında başvuran 50 olgu sayısının 2014 yılında 114 olguya ulaştığı bildirilmektedir (7). Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin maluliyet raporlarıyla ilgili bozma kararları sayısında yıllar içinde görülen artış, hem trafik kazalarının hem de bu konuda düzenlenen maluliyet raporlarının sayısının yıllar içinde gösterdiği artışla uyumlu bulunmuştur.

Maluliyet raporları, resmi ve bireysel talepler sonrasında düzenlenebilmektedir. İncelenen Yargıtay kararlarında, hükme esas alınacak herhangi bir maluliyet raporu alınmamış olması (n=23;%6,1), bozma gerekçelerinin önemli nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Dolayısıyla, yaralanmalı trafik kazalarında kişide kalıcı bir kısıtlılık gözlenmese bile bu durumun maluliyet raporu ile tespit edilmesinin önem taşıdığı görülmektedir.

Taranan kararlarda işaret edilen bir diğer unsur, söz konusu raporların nereden alınması ve kim tarafından düzenlenmesi gerektiği ile ilgilidir. Bu kararlarda sıklıkla (%73,9) Adli Tıp Kurumu ile Üniversitelerin Adli Tıp Anabilim Dallarındaki uzman doktor heyetlerinden rapor alınmasının vurgulandığı görülmektedir. Bu konu, Yargıtay'ın "*uzman olmayan/uygunsuz bilirkişiden, yurtdışından yabancı rapor alınması, özel şirketten ya da kişisel müracaat sonrası rapor alınması*" şeklinde özetlenebilen bozma kararlarındaki gerekçeler ile de paralellik göstermektedir. 2016/8233 Esas sayılı, 2016/7686 nolu kararda "*Mahkemece hükme esas alınan maluliyet raporu davacı tarafça kişisel müracaat sonucunda tek taraflı sunulan delillerle hazırlandığından ve davalı tarafın delilleri nazara alınmadığından somut olayın şartlarına göre söz konusu sağlık kurul raporu hükme esas alınmaya yeterli değildir*" gerekçesiyle alt mahkemenin kararının bozulduğu anlaşılmaktadır. Yukarıda belirtilen kararlar, kişisel müracaat sonrası alınabilen bilimsel mütalaaların değil, bu konuda resmi talep ile bilirkişi olarak görevlendirilen kişilerden ya da bilirkişilik kurumlarından alınan raporların mahkemelerce esas alınması gerektiğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla, bu konuda Adli Tıp Kurumu ve Üniversitelerin Adli Tıp Anabilim Dallarının sorumluluğunun önemine dikkat çekildiği görülmektedir.

Yargıtay'ın kararlarında en sık (%69,7) belirtilen bozma gerekçesinin, olay tarihinde yürürlükte olan mevzuata göre rapor düzenlenmesi olduğu görülmüştür. 22.06.1972

tarihli Sosyal Sigorta Sağlık İşlemleri Tüzüğü sonrası sık aralıklı meydana gelen mevzuat değişiklikleri (11.10.2008 tarihli Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği; 30.03.2013 tarihli Engellilik Ölçütü, Sınıflandırması ve Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik; 03.08.2013 tarihli Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği; 14.05.2015 tarihli Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları; 20.02.2019 tarihli Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik/Çocuklar İçin Özel Gereksinim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik) kimi zaman mevzuatın takibini zorlaştırabilmektedir. Bu nedenle, mesleğimiz ile ilgili olarak her gün ya da düzenli aralıklarla Resmi Gazetenin gözden geçirilmesinin, meydana gelen değişikliklerin takibini kolaylaştıracağı düşünülmektedir. İstem yazılarında, hangi yönetmeliğe göre rapor düzenlenmesi istendiğinin belirtilmesinin de bu konudaki sorunları azaltacağı kanaatindeyiz. Ancak, istem yazılarında genellikle yönetmelikle ilgili herhangi bir ibare bulunmamaktadır. Nitekim yapılan bir tez çalışmasında; 205 maluliyet raporu istem yazısının yalnızca 23'ünde (%11,2) yönetmelik adı verilerek rapor düzenlenmesinin istendiği görülmüştür (8). Raporun hangi yönetmeliğe göre düzenlenmesi istendiğinin üst yazıda belirtilmesinin bir kolaylık sağlayacağı düşünülmekle birlikte, zaman zaman bu durum da sorunlara yol açabilmektedir. Kimi üst yazılarda, taraf avukatlarının itirazları doğrultusunda, olay tarihinde yürürlükte olmadığı açık olsa da "*yeni tarihli yönetmeliğin göz önünde bulundurulması gerektiği*" yönünde ibareler olması ve en yeni tarihli yönetmeliğe göre değerlendirme yapılmasının talep edilmesi söz konusu olabilmektedir. Bu durum, Yargıtay Kararlarında belirtilen "*olay tarihinde yürürlükte olan*" ifadesi ile kesinlikte çelişmekte olup olay tarihinde yürürlükte olmayan, yeni tarihli yönetmeliğe göre hazırlanmış söz konusu raporların hükme esas alınmasının da ayrıca karışıklığa yol açacağı düşünülmektedir.

Trafik kazaları sonrası meydana gelen maluliyet oranı hesaplamaları amacıyla düzenlenen raporların hangi yönetmeliğe göre düzenleneceği konusunda sorun yaşandığı açıktır. Yargıtay kararları doğrultusunda tarafımızca düzenlenen aşağıdaki tablonun; trafik kazası sonrasında istenen maluliyet oranı hesaplamalarında kolaylık sağlayacağı düşünülmüştür (Tablo 2) (9).

01.06.2015 tarihinde yürürlüğe giren, 14.05.2015 tarih, 29355 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası (KMAZMSS) Genel Şartları Madde A.5.c'de sürekli sakatlık tazminatı hesaplamalarında düzenlenecek raporlar "Engellilik Ölçütü Sınıflandırması ve Engellilere Veri-

lecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik” dikkate alınarak düzenlenmekteydi. Ancak, 9 Ekim 2020 tarihli ve 31269 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Anayasa Mahkemesi’nin 2019/40 Esas sayılı kararı, klinik Adli Tıp uygulamalarında, rutinin büyük bir parçasını oluşturan maluliyet değerlendirmeleri ve maluliyet raporlarının düzenlenmesi konusunda önemli bir uygulama değişikliği getirdi. Anayasa Mahkemesi kararı ile 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 90. maddesinin 1. cümlesinde yer alan “...ve bu Kanun çerçevesinde hazırlanan genel şartlarda...” ibaresinin Anayasa’ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Böylece, 01.09.2013 ile 20.02.2019 tarihleri arasında meydana gelen trafik kazalarında Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği’nin göz önünde bulundurulması gerekliliği doğmuştur.

KMAZMSS madde C.11’de “*Bu genel şartlar yürürlük tarihinden sonra akdedilmiş sözleşmelere uygulanır.*” denildiğinden trafik kazasına bağlı maluliyet oranı hesaplamasında hangi yasal mevzuatın kullanılacağı konusunda poliçe başlangıç tarihinin de dikkate alınması gerektiği görülmektedir. Ancak, incelenen Yargıtay 17. Hukuk Dairesi’nin bozma kararları arasında; olay tarihinde yürürlükte olan yasal mevzuatın mı yoksa poliçe başlangıç tarihinde yürürlükte olan mevzuatın mı kullanılacağı konusunda herhangi bir Yargıtay kararına rastlanmadı. Bununla birlikte, Yargıtay kararlarında her ne kadar maluliyet oranı hesaplamalarında sigorta poliçesi başlangıç tarihinin göz önünde bulundurulması gerektiği ile ilgili bir karara rastlanmamış olsa da İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 11. Hukuk Dairesinin 27.06.2019 tarihli, 2018/2685 Dosya Nolu ve 2019/850 Karar Nolu kararı “*poliçe tarihi itibarıyla yürürlükte olan mevzuata göre*” maluliyet raporu düzenlenmesini işaret etmektedir. Ayrıca, trafik kazası sonucu oluşan maddi hasara ilişkin tazminat davaları ve destekten yoksun kalma tazminatı istemine ilişkin davalardaki örnek Yargıtay bozma kararlarında da KMAZMSS Poliçesi’nin başlangıç tarihinde yürürlükte olan mevzuata göre değerlendirme yapılmasının istendiği göze çarpmaktadır (17. Hukuk Dairesi’nin 19.06.2017 tarihli E.2016/13434 K.2017/6894 nolu; 31.05.2017 tarihli E.2016/13345 K.2017/6134 nolu; 31.10.2017 ta-

rihli E.2017/1541 K.2017/9897 nolu ilamları). Yine, 20.02.2019 tarihinde yürürlüğe giren “*Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik*” ve “*Çocuklar İçin Özel Gereksevim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik*” hakkında da nispeten yeni yürürlüğe giren yönetmelikler olmaları nedeniyle herhangi bir Yargıtay Kararına rastlanmamıştır.

Bozma gerekçeleri arasında ikinci sırada, “*alınan raporlar arasında çelişkili oranlar olması*” yer almakta idi. Bu durumun en önemli sebebinin, farklı yönetmeliklere göre düzenlenmiş raporların mahkeme dosyası içerisinde yer alması olduğu düşünülmektedir. Özellikle, yürürlüğe girdiği ilk zamanlarda sosyal haklardan yararlanmak için kullanılan engellilik ile ilgili yönetmeliğin, mevzuat değişikliği ile trafik kazaları ile ilgili maluliyet oranı hesaplamalarında da kullanılmaya başlanması raporlarda oran farklılıklarına yol açmıştır. Bir başka deyişle, farklı yönetmeliklere göre hesaplama yapılması, kişide aynı trafik kazasına bağlı olarak meydana gelen aynı sekellere, yönetmelikler gereğince farklı oranlar verilmesine neden olabilmektedir. Yönetmeliklerde sekellerin oran karşılıklarının farklı olması yanında bir yönetmelikte karşılığı olan bir arızanın diğer yönetmelikte karşılığının olmaması (örneğin: *skar dokuları, komplikasyonsuz iyileşen tibia-fibula kırığı, fibulada açılanma, yüzün destek yapısını oluşturan kemik-dokularda kayıp ve kırıklar, omurga kemik uzantılarındaki ayrıklı kırıklar, epilepsi riski vb.*), hesaplama yönteminde farklılık olması (örneğin, yaş ve mesleğin oran hesaplamasında ciddi farklar yaratabilmesi) bu durumun, yönetmelik ilişkili diğer sebepleri arasında sayılabilir.

Yönetmelik ilişkili nedenler dışında, davaya konu olayla illiyet bağı olmayan arızaların hesaplamaya katılması, olaya bağlı arızanın kalıcı olup olmadığına dikkat edilmemesi ya da halen iyileşme sürecinde iken raporun düzenlenmiş olması, kişinin son durumunu gösterir muayenesinin yapılmaması, beyanlara ve öyküye göre rapor düzenlenmesi, gerekli tetkiklerin yapılmaması gibi durumlar da raporlar arasındaki farklılıkların sebepleri arasında sayılabilir. Bu sebeplerin her biri, Yargıtay’ın bozma gerekçeleri arasında da ayrıca yer almaktadır (Tablo 1).

Tablo 2. Trafik kazalarına bağlı maluliyet oranı hesaplamalarında göz önünde bulundurulması gereken mevzuat.

Trafik Kazası Tarihi	Mevzuat
11.10.2008 öncesi	Sosyal Sigortalar Sağlık İşlemleri Tüzüğü
11.10.2008 – 31.08.2013	Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği
01.09.2013 – 19.02.2019	Maluliyet Tespiti İşlemleri Yönetmeliği
20.02.2019 – Halen	Erişkinler İçin Engellilik Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik / Çocuklar İçin Özel Gereksevim Değerlendirmesi Hakkında Yönetmelik (Kaza tarihinde erişkin / çocuk olma durumuna göre)

Sonuç olarak, Adli Tıp Uzmanlarının hazırladıkları raporlarda, hangi yönetmeliğe göre hesaplama yaptıklarını belirtmeleri, özenli (yazım hatası ya da sağ/sol taraf karışıklığı gibi kendi içinde çelişki içermeyen), gerekçeli, kalıcılık unsuruna uygun, hastanın muayenesini ve gerekli tetkiklerini yaparak ve özellikle olayla illiyeti bulunan unsurları göz önünde bulundurarak raporlarını hazırlamaları, dava süreçlerinin kısalmasına önemli katkılar sağlayacaktır. Çeşitli nedenlerle farklı raporların düzenlenmesi, yargılama sürecinde uzamaya yol açabildiği gibi bilirkişiye olan güvenin de zedelenmesine neden olabilmektedir. Bu açıdan da tüm unsurları içinde barındıran bir rapor hazırlanması büyük önem taşımaktadır.

Kaynaklar

- Hilal A. Maluliyet Hesaplamalarında Karşılaşılan Sorunlar. Bull Leg Med [Internet]. 18 Ağustos 2016 [a.yer 15 Aralık 2019];21(2). <https://doi.org/10.17986/blm.2016220387>
- Eşiyok B, Korkusuz İ. Yaşlılarda Travmaya Bağlı Maluliyet. Turkish Journal of Geriatrics, 2006;9(4):213-217.
- Pfortmueller CA, Marti M, Kunz M, Lindner G, Exadaktylos AK. Injury Severity and Mortality of Adult Zebra Crosswalk and Non- Zebra Crosswalk Road Crossing Accidents: A Cross-Sectional Analysis. Plos One. 2014;9(3):1-6. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0090835>
- TUİK, Trafik Kaza İstatistikleri, Yıllara göre kaza, ölü ve yaralı sayısı. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1051, Erişim tarihi: 09.12.2019.
- Hekimoğlu Y, Gümüş O, Kartal E, Etili Y, Demir U, Aşirdizer M. Maluliyet Oranlarının Yaş ve Cinsiyet ile İlişkinin Değerlendirilmesi, Van Tıp Derg 2017;24(3): 173-181, 2017 <https://doi.org/10.5505/vtd.2017.53244>
- Hilal A. Trafik Kazalarında Maluliyet. Dülger HE, editör. Trafik Kazalarında Maluliyet. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.19-23.
- Kaya A, Meral O, Erdoğan N, Aktaş EÖ. Maluliyet Raporlarının Düzenlenmesi: Anabilim Dalımıza Başvuran Olgu Özellikleri İle. Adli Tıp Bülteni, 2015;20(3):144-151. <https://doi.org/10.17986/blm.2015314259>
- Ata U. EÜTF Adli Tıp Anabilim Dalında Düzenlenen Meslekte Kazanma Gücündeki Azalma Oranı Raporlarının Engelli Sağlık Kurulu Raporları ile Karşılaştırılması. [Uzmanlık Tezi] Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı. İzmir, 2019. 89 s.
- Aktaş EÖ, Kaya A, Çelik C. Ceza ve hukuk muhakemeleri açısından değerlendirme ve raporlama işlemlerinde zaman. Balcı Y, editör. Adli Tıpta Zaman. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.24-31.